

H.C. Hansens nytårstale

Taler

H.C. Hansen
Statsminister

Dato

1. januar 1959

Årets første dag har for os alle et særligt præg af højtid. Vi undgår ikke at føle trykket af uvished og mærke bekymring for den ukendte fremtid, men vi løftes også af forhåbningerne og forventningerne om, hvad den vil bringe.

På denne baggrund er det, vi udtaler de gode ønsker fra hjem til hjem i dag, og på samme måde gør jeg mig til talsmand for regeringen, når jeg hjerteligt ønsker hele familien Danmark et godt nytår. Et godt år for hvert enkelt hjem, for hver enkelt borger i vort land, for dem, der bor nær eller fjern, på Færøerne, i Grønland, i fremmede lande, for vore søfolk og fiskere på havet, for enhver, der virker til vort fælles bedste – et lykkeligt nytår for alle og alt, som hører Danmark til, og som har Danmark i sind og tanke.

Med særlig varme vender jeg mig til dem, som går ind i det nye år med friske savn og sår efter dybe sorger. Vi siger nok, at ingen er uundværlig, men vi ved dog, at dem, der mister deres kære, ikke føler det sådan. For et lille samfund som vort gælder det i hvert fald, at vi ikke har for mange at undvære. Hver gang et par stærke hænder slipper deres tag, vil det føles som et tab for dem, der er tilbage i dagens gerning. Døden gjorde en tung høst i året, der gik. Et meget dybt savn efterlader den brede og stærke folkefører Larsen-Ledet. Han, som rejste en folkesag op for os på en sådan måde, at vi hverken kan glemme den eller ham.

En stor, tom plads efterlod også J.F. Willumsen sig, denne kæmpe i kunstens rige verden. Lad mig videre nævne forhenværende indenrigsminister Aksel Møller, borgmesteren på Frederiksberg, skønt kun ung af år gennem et liv langt en af Det Konservative Folkepartis førende personligheder. En anden af det politiske livs gode mænd var den tidligere socialminister Johan Strøm, som satte sit navn under Folkepensionsloven, og som havde en menneskealders god indsats bag sig i Socialdemokratiet og i det offentlige tjeneste.

I erhvervslivet savner vi i det nye år så fremragende mænd som teknikeren og industrimanden C.A. Møller og kunsthåndværkeren Kay Bojesen; vi mangler Holberg-tolkeren Henrik Malberg og kabaretkunstneren Carl Brisson, i hvem vi mistede endnu en af Danmarks gode sønner, der på den anden side af havet er med til at gøre vort land ære og glæde. Mange, mange flere burde jeg nævne, men også de unævnte gælder mine ord.

Det føles naturligt for mig at føje en tak til de ord, jeg her har sagt, og det vil i det hele taget være ordet "tak", der trænger sig stærkest på, når vi skrider over tærskelen fra det gamle år ind i det nye. Tak for god indsats på de tusinder af arbejdspladser, hvoraf vort samfund består, og hvorpå det beror. Tak til søens folk, til hvert hjem i by og på land, hvis gerning er så afgørende ikke bare for den enkelte familie, men for hele samfundet. Tak også til de værnepligtige for den gerning, de har måttet påtage sig.

Man vil forhåbentlig forstå mig og tilgive, når jeg også føler trang til at lade en helt personlig tak komme til udtryk.

En stor tak for alt, hvad vore læger og sygeplejersker hver dag ud retter for de syge. Enhver, der har været alvorligt syg vil forstå, at jeg i dag gerne har villet sige denne særlige tak, som omfatter al den megen venlighed og sympati, som jeg selv og mit hjem mødte under min sygdom.

Og så må jeg nok her få lov til – på hele landets vegne – at sende en varm og hjertelig hilsen til kongen med alle gode ønsker om snarlig helbredelse.

For den videnskabelige forskning verden over har det sidste år været et sejrens år. Der er gjort store fremskridt i naturvidenskaberne. Det er første gang lykkedes at sende en raket omkring jorden. Mange af os har set de kunstige jorddrabanter fare hen over himmelfeltet, og mon ikke vi alle har følt, at vor klode er ved at blive, hvad Jack London kaldte "den indskrumpede klode".

Her i landet er der givet de tekniske videnskaber et ekstra plus med hensyn til ydre betingelser, Risø-værket er blevet indviet. Vi må er kende, at det kan blive af den mest afgørende betydning for vort lands placering i helheden, at vi stadig befinder os i forreste front. Dansk videnskab har – i det mindste i atomfysikken – bidraget til verdens fremskridtet, og den begyndelse, der er gjort, må så vidt

muligt følges op. Der er truffet en dristig beslutning om bygning af en ny teknisk højskole. Vore to universiteter er under konstant udvidelse.

Disse fremskridt i den arbejdende videnskab må følges op af en bredt anlagt teknisk uddannelse. Den nye skolereform skulle give mulighed for at tilrettelægge visse nødvendige forudsætninger for en almindelig uddannelse, der også omfatter kendskab til produktion og teknik. Og det skulle være muligt at finde frem til ungdomsskoler, der giver al dansk ungdom – den, der er interesseret – en chance for dygtiggørelse. De nye uddannelsesformer har først nået det mindstemål, vi tilstræber, når også den ufaglærte ungdom er med i billedet.

Det er teknikken, der gør sig stærkest gældende i de unges interesse, men vi bør intet øjeblik stille de humanistiske videnskaber ringere – de, der også udvider vor erkendelse og giver stof til en mere personlig kultur. Jo mere den ydre kultur skrider frem, jo mere nødvendigt er det at give styrke og indsigt til det indre menneske. Jo mere findelt specialiseringen bliver, med et utal af adskilte uddannelsesgrene, jo mere nødvendigt er det at skabe forståelse for helhed og sammenhæng. Det er nødvendigt ikke blot for det enkelte menneskes holdning. Det er simpelthen nødvendigt for et demokrati, der vil leve.

Det kulturelle arbejde har her et stort mål, og lad os håbe, at vi i tiden, der kommer, kan give voksenoplysningen endnu bedre muligheder – gennem presse, fjernsyn og radio, i højskoler, ungdomsskoler, aftenskoler og så videre – så at vi kan mødes i respekten for fælles værdier.

I en tid, der er præget af stigende tempo, er der grund til med taknemmelighed at tænke på de institutioner, der – uden at svigte tidens krav – i første linje er værdibevarende. Jeg tænker her på kirken, på skolen, på alle sammenslutninger, der værner om umistelige minder og værdier.

Det er i den frugtbare brydning mellem før og nu, en kultur fastholder sine værdier og fornyer dem. Hver tid kræver sin form, og det må være en af vore vigtigste opgaver: at give denne brydning de frieste betingelser. Det er før hændet, at et lille land, der både havde et inderligt forhold til fortidens værdier og et åbent forhold til det nye, just havde noget at give videre til den store verden. Der sker i disse år så meget dansk digtning, i kunst og kultur, ikke mindst i kunsthåndværket, som har bud til andre nationer.

Det er de få, der baner vej til nye værdier. Det er de mange, der virkeliggør dem. Der omsætter dem i hverdagens liv.

Vi ærer de banebrydende skikkelser og mødes i taknemmelighed over at tilhøre et folk, der er så åbensindet som vort, med virkeliggørelsens muligheder i sig.

Ungdommen vil jeg bringe en særlig hilsen på denne dag, som er viet tanken om fremtiden. Det er de unge af i dag, som skal forme den. Ofte giver denne kendsgerning os ældre en tilbøjelighed til at lofte pegefingern og hæve stemmen op i et moraliserende leje, der sjældent gør indtryk på andre end os selv.

Nej, vi både må og kan tro på Danmarks ungdom, og jeg neder fortrøstning til, at Danmarks fremtid ligger i gode hænder. Aldrig har nogen ny generation stået over for en udvikling mere løfterig, men heller ingen mere byrdefuld, end den, der venter de unge af i dag. Godt er det derfor at se, hvor ansvarsfuldt den store del af den forbereder sig. Aldrig har læreanstalter og skoler, lærlingeladser, værksteder og fabrikker haft en mere lærevillig og vågen ungdom at arbejde med.

Ungdommen og dens folkelige, sportslige, religiøse og politiske organisationer ved selv, hvor der er huller, som skal fyldes, og nyt arbejde, som skal gøres. Men lad os ældre give ungdommen et håndslag, give den arbejdsmod og optimisme. Det vil blive landet til gavn.

Det kan ved årsskiftet være nyttigt også at anlægge en politisk vurdering. Lad os da først se, hvordan billedet tegner sig uden for vore egne vinduer. 1958 vil ikke blive husket i historien som et år med skælsættende udenrigspolitiske begivenheder. Men uroligt var det, og bestræbelser måtte ustandseligt udfoldes for at formindske de politiske og økonomiske spændinger, der behersker verden i dag. Lad os da glæde os over, at verdensfreden blev bevaret. Det er vor opgave både i NATO, hvis karakter af en defensiv alliance vi stadig vil fremhæve, De Forenede Nationer at yde vore beskedne bidrag både til Vestens sammenhold og til brede internationale bestræbelser for større gensidig forståelse og dermed en varig sikring af freden i verden. Det er en stor tilfredsstillelse, at de nordiske lande i en så udstrakt grad har kunne følges ad i De Forenede Nationer, hvis høje mål vi stadig bør holde os for øje, sådan som det siges med FN-pagtens egne ord; "At frelse kommende generationer fra krigens svøbe, at bekræfte troen på fundamentale menneskerettigheder og at skabe vilkår, hvorunder retfærdighed og respekt for mellemfolkelige forpligtelser kan opretholdes." Vi

ved alle, at der er langt igen, men lad os ikke glemme de resultater, der er nået. Det er let at kritisere De Forenede Nationer, lad os hellere glædes over den indsats, der er ydet, og som i flere tilfælde har medført afspænding i truende krisesituationer.

Den hjemlige politiske udvikling har lykkeligvis formet sig betydeligt roligere, end man måske efter den polemiske bitterhed omkring regeringsdannelsen i 1957 skulle have ventet. Og mon vi dog ikke har al grund til at fremhæve, at året, som nu er omme, i mange henseender har været os et godt år.

Vor valutastilling er blevet forbedret med mere end 800 millioner kroner i årets løb, og beskæftigelsen har i årets sidste halvdel været højere end på noget tilsvarende tidspunkt siden 1954. I foråret enedes arbejdere og arbejdsgivere i både by- og landbrugserhvervene om en ny tre-årig overenskomst; dette vidner om stor ansvarsfølelse hos begge parter, og for erhvervsudviklingen i kommende vanskelige år med store internationale økonomiske nydannelser er det meget betydningsfuldt. Samtidig er ny kraft sat ind på at skabe øget produktiv beskæftigelse, navnlig i de dele af landet, der er mærket af en for stor permanent ledighed.

Dette skal ikke være nogen politisk status, dertil må anden lejlighed anvendes. Men lad det være baggrunden for at sige, at der nok er grund til også i 1959 at forvente en fortsat rolig og positiv tendens i det politiske arbejde. Valgrygter har været rejst, men de er kun skrivebordsfantasier.

Vi skylder alle vore erhverv stor tak for megen dygtighed, som er udvist i årets løb, og som blandt andet har sat sine spor i gode eksporttal. Til gengæld er vel alle på det rene med, at de europæiske markedsplaner i de kommende år vil stille meget store krav til os. Desværre blev forhandlingerne om frihandelsområdet ikke ført igennem til en løsning, men der er dog planlagt nye forhandlinger, der skal begynde med et ministermøde i den europæiske økonomiske samarbejdsorganisation i Paris om 14 dage. Man har vist rimelig grund til at tro, at de beslutninger, der i juledagene blev truffet om at gøre en række europæiske valutaer – herunder den danske krone – ombyttelige med dollar, vil kunne virke befordrende på forhandlingerne om markedsplanerne. Beslutningerne er jo i sig selv et udtryk for landenes tillid til deres økonomi og for deres ønske om at skabe grundlag for en udvidet samhandel på et verdensomfattende grundlag. Vi har lykkeligvis været i stand til at følge med her med relativ optimisme over for

fremtiden i kraft af den betydelige valutareserve, som er tilvejebragt i det sidste 1 ½ års tid.

Nu venter vi på frihandelsområdet, og vi tror, det må komme, både af hensyn til De Seks og af hensyn til de mange europæiske lande i øvrigt.

Sådan står vi da foran indgangen til det nye år. Langtfra uden bekymringer og med hænderne fulde af uløste problemer. Sådan gik vi ind i det år, der nu er forløbet, og sådan vil det være, når det nye år er endt. Anderledes ønsker vi det heller ikke. Et liv uden vanskeligheder og opgaver ville føles tomt og tamt.

Men lad ordene optimisme og arbejdsmod lyde stærkest for os alle her ved årsskiftet. Hvad du evner, kast af i de nærmeste krav! Vi kan muntre os med gold, gensidig kritik, og den positive, åbne kritik er saltet i vort folkestyre. Men der skal arbejdes først og fremmest. Åndelige og materielle nye værdier skal skabes. Lad os vedkende os arv og forpligtelse og – uanset forskellige anskuelser – medvirke til, at hjemmet - både det enkelte hjem og vort fælles – bliver den bedst mulige vækstplads for det, der dur.

Jeg ønsker Dem alle og Danmark glædeligt nytår!

Kilde

Mellbin, E.F. & Mellbin, F.-M.S. (2011) Nu gælder det Danmark! Statsministrenes nytårstaler (1. udg.) København: Lindhardt og Ringhof Forlag

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-c-hansens-nytaarstale-1959>